

halil bjelak

tumačenje sure ez-zuhruf (ukras)*

Ibrahimu, a.s., pripadaju najviše zasluge što su se riječi tevhida trajno učvrstile među njegovim potomcima svih generacija. Dok to nije ostvario, bio je spreman svaku žrtvu podnijeti i nikad se ni za dlaku nije pokolebao, čak ni onda kada je bio bačen na lomaču. Iz istog razloga ostavio je i svog oca i svoj narod i daleko se od njih odselio. I konačno, kako to i Kur'an potvrđuje: *On učini riječi tevhida trajnim za svoje potomstvo, da bi se dozvali.*

Kao što je već rečeno, od brojnih Allahovih poslanika njegove loze, njih trojica: Musa, Isa i Muhammed, salavatullahi alejhim edžmejn, pripadaju skupini posebno odlikovanih, *ulu-l-azmi*.

Danas, hiljade godina nakon njih, stotine i stotine miliona njihovih sljedbenika, svjedoče riječi tevhida. Čovječanstvo je s riječima tevhida bilo upoznato i prije Ibrahima, ali narodi Nuha, Huda, Saliha i mnogih drugih Allahovih poslanika nisu svoj život htjeli uskladiti s tim riječima, zbog čega su bili uništeni. Tek kad ih je čovječanstvo upoznalo preko Ibrahima, a.s., one će zauvijek u njegovom potomstvu biti glavni pokretač svih aktivnosti sljedbenika Allahove vjere, naročito nakon što ih je u njihovom sveobuhvatnom i konačnom izrijeku ljudima dostavio njegov potomak loze Ismailove, njemu i fizički najsličniji, Hatemul-enbijai, Muhammed, s.a.v.s.¹

---

* Nastavak na rad objavljen u *Glasniku* broj 9-10/2009.

¹ Od Džabira, r.a., koji prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: "Pređočeni su mi Allahovi poslanici. Vidio sam Musaa, a.s., kao izrazit primjer ljudi plemena Benu Šenua, baš kao da je jedan od njih. Zatim sam vidio Isaa, sina Merjemina, a.s. I od svih ljudi koje iz viđenja znam, njemu je najsličniji Urva ibn Mesud. Vidio sam i Ibrahima, a.s. I prema onome što sam vidio, njemu je najsličniji vaš drug." (Muhammed, a.s.)

Osim Allaha drugog boga nema jesu te riječi oko kojih se vrti i odvija sveukupni život i koje svjedoče Centar, Koji nema periferije. To su riječi koje jesu i koje trebaju biti jedini pokretač svih pozitivnih ljudskih aktivnosti i stremljenja. To je priča o tevidu koja je usko povezana s imenom Allahovog prijatelja Ibrahima, a.s., koji je u njih vjerovao, kako to Kjerkegor kaže, “nemogućom snagom, snagom apsurda”. To su riječi Allahove poruke koje je Ibrahim, a.s., bespogovorno prihvatio. On je jedan od prvih među ljudima i Allahovim poslanicima, koji je ono što je nebesko, mjerio nebeskim, a što je zemaljsko, zemaljskim aršinima. To je ono što podupire tvrdnju da njemu pripada najveća zasluga što se riječ tevhida utvrdila na Zemlji i što će opstati sve do Dana svođenja računa. Stoga nam je sasvim razumljivo što je ...*Allah Ibrahima odabrao i učinio ga prijateljem Svojim.* (4, 125)

A sad pogledajmo kako su se prema tim riječima odnosili ljudi u različitim vremenima kad im je došao Poslanik očevdini.

Prije svega, idolopoklonici Meke (ve ma havleha), i ostalih mjesta, nikako se nisu mogli pomiriti s činjenicom da je Muhammed, s.a.v.s., taj posljednji Allahov poslanik, jer on niti je bio plemenski poglavar, niti je bio bogat čovjek, iako je pripadao najuglednijoj porodici, Benu Hašim najuglednijeg arapskog plemena, Kurejš, nego su govorili: “*Trebalo je da ovaj Kur’an bude objavljen jednom od uglednika iz ova dva velika grada!*” Ta dva velika grada su Meka i Taif, a dvojica odličnika, prema tvrdnjama mnogih, jesu: Velid ibn Mugira iz Meke i Urva ibn Mesud es-Sekafi iz Taifa. O kakve li drskosti nevjernika! Zar da oni odlučuju koga će Uzvišeni odabrati za Svoga poslanika i po kome će Svoju objavu poslati?!

Zar će oni dijeliti milost Gospodara tvoga? (da oni određuju ko će biti Allahov poslanik) *Mi sredstva za život na ovome svijetu među njima dijelimo tako da jedne nad drugima odlikujemo, uzdižemo po nekoliko stepeni* (imetkom, vlašću, snagom, znanjem, pameću...) *kako bi jedni drugima služili, pomagali pri stjecanju dobara na ovom svijetu. A milost Gospodara tvoga* (tj. ono što je Allah na ahiretu pripremio Svojim dobrim robovima) *mного je bolja od onoga što oni gomilaju. A kad se svi ljudi ne bi opredijelili za ovaj svijet i njegove ukrase tako, da na Zemlji ne bi*

ostao ni jedan vjernik, Mi bismo krovove kuća onih koji ne vjeruju u Milostivog od srebra učinili, a i stepenice uz koje se penju, i vrata kuća njihovih i divane na kojima se odmaraju, i ukrase od zlata bismo im dali, jer sve je to samo uživanje u životu na ovome svijetu, a onaj svijet u Gospodara tvoga bit će za one koji budu Njegova naređenja izvršavali i Njegovih se zabrana klonili.

Iako su velikaši Kurejšija znali da je Muhammed, a.s., uistinu Allahov poslanik, i da je Kur'an, koji mu se objavljuje, istina očevidna, svim silama nastojali su zavesti narod govoreći: "Sve je to samo čarolija" a kako bi mase u to uvjerali, otvoreno su izražavali svoj kufr, govoreći: "I mi u to ne vjerujemo", s namjerom da na široke mase ostave dojam kako su oni u to potpuno sigurni, a sve u cilju da im te iste mase i dalje iskazuju svoju slijepu pokornost. Iz straha da ne izgube svoj primat, velmože svih društvenih sistema, bilo da se radi o sekularistima ili onima koji sebe vjernicima nazivaju, svim silama nastoje spriječiti svaku promjenu u društvu, pogotovu promjenu koja dovodi do osvešćenja masa i čini da narod bude upućen u vjeru tevhide. U tom slučaju padaju sve ostale veličine, jer se narod boji i obožava samo Allaha, dž.š.

Onako kako su ljudi džahilijeta svoja vjerska osjećanja čvrsto vezali za obožavanje kipova, tako su se ljudi današnjice opredijelili za obožavanje ljudskih poroka, koji, iako nisu potpuna negacija vjerske svijesti, jesu velika vjerska zabluda i čvrst dokaz da je današnji čovjek duboko na stranputici, koja mu sve više i više zastire široke vidike u carstvu vjere. To mu se dešava onog trenutka kada gospodstvo razuma potčini svojim nižim sklonostima pri čemu mu razum pomaže samo da uobličí svoje niže težnje. A kada mu se to desi, onda su u njegovoj duši pohlepi vrata širom otvorena. Bez izuzetka, ljudi koje pohlepa savlada, ne mogu shvatiti prirodu nebeske poruke, jer je njihova duša izgubila sposobnost zdravog rasuđivanja. Otuda i ta njihova tolika opiranja i prigovori, pa kažu: *Trebalo je da ovaj Kur'an bude objavljen nekom uglednom čovjeku iz jednog od ova dva velika grada!* Kur'an im, na ova njihova neprihvatljiva opiranja Allahovoj milosti, po kojoj On od Svojih robova odabire koga On hoće, ukazuje na njihovu pogrešnu procjenu zemaljskih i nebeskih vrednota, predočava

im ispraznost onoga čime se oni toliko ponose i kolika je stvarna težina toga na Allahovoj vagi.

Zar da oni raspolažu milošću Gospodara tvoga? (odnosi se na poslanstvo) Mi im dajemo sve što im je potrebno za život na ovome svijetu i Mi jedne nad drugima uzdižemo po nekoliko stepeni (u opskrbi, vlasti, snazi, slobodi, pameti i znanju) da bi jedni drugima pomagali pri stjecanju imetka, a milost Gospodara tvoga mnogo je bolja od onoga što oni gomilaju.

O čuda li golemoga!, htjeli bi da oni milost Allahovu dijele! A šta oni s tim imaju? Oni ni onako ništa nemaju niti sebi mogu pribaviti čak ni najosnovniju opskrbu osim one koju im je Allah dodijelio i koju je On prema Svojoj odredbi i mudrosti dao i tako odredio da se na Zemlji može živjeti i život odvijati.

O tome kako će ljudi međusobno vršiti raspodjelu dobara koja im je Allah darovao, utječu razni činioci kao što su: raspoloženje pojedinaca, sredina i životni uvjeti, međuljudski odnosi unutar društvene zajednice, koji se mijenjaju iz generacije u generaciju, iz stoljeća u stoljeće, od jednog do drugog društvenog uređenja. Međutim, ta takozvana nejednakost u dodjeli ovosvjetskih dobara, ostat će za sva vremena takva kakva jeste i kao Božija odredba neće i ne može biti izmijenjena, čak ni u tim vještački formiranim društvima i sistemima, jer, kao što je općepoznato, ta tzv. *uravnilovka* nikad nije mogla niti će moći biti ostvarena.

Mudrost ove uočljive različitosti kroz sva stoljeća, u svim sredinama i svim društvenim sistemima jeste u tome *da bi jedni drugima služili*. Čim se točak života zavrti, on će potpuno ljude jedne drugima potčini. To potčinjavanje, bolje reći, upućenost jednih na druge, nikako ne znači premoć jednog društvenog sloja nad drugim ili pojedinca nad drugim čovjekom. Svi su ljudi jedni drugima potčinjeni. Točak života za sve se podjednako vrti i jedne drugima potčinjava. Radnik je potčinjen inženjeru i poslodavcu. Inženjer je potčinjen radniku i poslodavcu. U istoj mjeri poslodavac je potčinjen inženjeru i radniku, jer od posla koji nudi poslodavac neće biti ništa ako ga projektant ne projektuje, a projektant ga neće projektovati ako za to nema osigurana materijalna sredstva. Također, projekat neće biti ostvaren ako ga izvođač radova, radnik, ne uradi. Tako su jedni na

druge upućeni, i ukoliko bilo koji od njih zakaže, točak života prestat će da se okreće. Šta bi se tada dogodilo, nije teško predvidjeti. Tom različitošću na svim poljima ljudske djelatnosti ljudi su jedni na druge upućeni, i to je ono što osigurava njihov opstanak na Zemlji.

Mnogi pobornici dirigovanih učenja, u ovim ajetima “na-laze” povod za napad na islam i njegov društveno-ekonomski sistem. Prema tim otrcanim frazama i frazerima, mnogi se muslimani nekako snishodljivo odnose i katkad ponešto tiho promrmljaju kao da time brane islam od optužbi koje ovi izriču, govoreći da je islam tu različitost među ljudima i stvorio samo da bi jedni druge iskorištavali.

Mislim da je došlo vrijeme, ustvari, oduvijek je i bilo, da muslimani sa svojom vjerom javno i otvoreno istupe i zauzmu stav apsolutne superiornosti, a ne da nekako stidljivo brane islam od ovih i sličnih glupih optužbi. Islam, zaista, potvrđuje vječnu istinu utkanu u stvaranje ovoga svijeta; istinu koja je čvrsta i postojana poput nebesa i Zemlje i koja ničim ne može biti uzdrmana i poremećena.

Priroda čovjekovog života, takvog kakav jeste, zasniva se na temeljima različitosti, darežljivosti pojedinaca, na različitosti toga šta svaki pojedinac može uraditi i koliko je ko moćan i precizan pri obavljanju određenog posla. Ova različitost neophodna je da bi se mogli obavljati poslovi koji čovjeku omogućavaju opstanak. A ako bi svi ljudi bili kao kopije, ne bi bilo moguće da život opstane na Zemlji ovakav kakav jeste. Ostalo bi mnogo poslova koje bi trebalo obaviti, ali ne bi bilo odgovarajućih stručnih kadrova koji bi to uradili. Onaj Koji je stvorio život i odredio da on opstoji i da se razvija, u dovoljnoj mjeri je dao i broj onih koji su sposobni uraditi ono što drugi nisu kadri učiniti. Što se tiče različitosti u međuljudskoj raspodjeli dobara, ona se razlikuje od čovjeka do čovjeka, od jednog do drugog kolektiva, društva, od jedne do druge organizacije i ustrojstva. Niko ne može poreći da je ta različitost neophodna prirodna baza na kojoj se stječu svi uvjeti potrebni za razvoj i opstanak života. Stoga, zagovornici vještački formiranih društvenih sistema nikada neće moći izjednačiti plaću običnog radnika s plaćom inženjera, niti plaću vojnika s plaćom komandanta, pa ma koliko se trudili da to postignu. Uvijek će

ostati poraženi pred Božanskom mudrošću koju potvrđuje ovaj ajet: *A milost Gospodara tvoga bolja je od onoga što oni gomilaju.*

Šta čeka onoga ko se pravi da ne primjećuje istinu koju Allah objavljuje, najbolje nam kazuje ovaj ajet: *Onome ko se bude slijepim pravio i neće da veliča Milostivog, Mi ćemo mu za stalnog pratioca šejtana natovariti (uz njega privezati) tako da će mu on stalni drug, pratilac, biti.*

Što se tiče riječi **nukajjid**, neki kažu da ona, osim značenja: *privezati, natovariti*, ima i druga značenja. Ibn Ebu Hatim iznosi kako su Kurejšije govorili: “Uz svakog od Muhammedovih ashaba privežite po jednog od naših ljudi koji će ga uzeti pod svoje. A Talhu ibn Ubejdulaha nametnite Ebu Bekru.” Kada mu je Talha došao, Ebu Bekr bijaše u društvu ashaba Allahovog poslanika, s.a.v.s. “Čemu me to pozivaš?”, upita on Talhu. “Pozivam te da obožavaš Lata i Uzzaa” “A šta je to Lat?” “To su Božiji sinovi.” “A šta je i ko je Uzza?”, ponovo upita Ebu Bekr. “To su Božije kćeri”, reče mu Talha. Tad Ebu Bekr ponovo upita: “A ko im je majka?” Tad Talha zašuti i ostade bez odgovora. Ebu Bekr obrati se ashabima: “Odgovorite čovjeku.” Niko ni riječ nije progovorio. Tad Talha reče: ***“Ustani, Ebu Bekre, evo, ja svjedočim da osim Allaha drugog boga nema i da je Muhammed Allahov poslanik.”*** Tada je objavljen ajet: *...pa će mu on nerazdvojni drug biti.* Čvrsto je vezan uz čovjeka koga ni za trenutak ne ostavlja na miru, a ovaj mu se pokorava u svemu onome što mu on prišaptava.

Šejtani će ih od pravoga puta odvrćati, a ljudi će misliti da su na pravome putu. I kako koji pred Nas dođe, reći će svome drugu: “Kamo sreće da je između mene i tebe bila razdaljina kolika je između istoka i zapada! Kako si ti bio zao drug!” Toga Dana vam neće biti od koristi to što ćete u mucu zajedno biti.

Ova sljepoća ne odnosi se na slabost očinjeg vida nastalu usljed bolesti, već na čovjekovu zabludjelost i njegovo svjesno izbjegavanje sjećanja na Milostivog.

Onome ko se svjesno bude slijepim pravio i neće da veliča Milostivog, Mi ćemo mu za stalnog pratioca šejtana natovariti pa će mu on nerazdvojni drug postati. Tako je Božijom voljom odlučeno još pri stvaranju čovjeka. Tada je, također, odlučeno da kad čovjek svoje srce zanemari i na Allaha zaboravi, njega

tada šejtan obuzima i on mu postaje drug nerazdvojni, prišaptava mu samo ono što je zlo i nevaljalo i to mu lijepim prikazuje. Ovo će se uvijek i svakome čovjeku desiti kada zaboravi da je njegovo čisto srce jedino mjesto dostojno imena Božijeg i kada zaboravi da se Allah uvijek nalazi između čovjeka i srca njegova: *Znajte da se Bog upliće između čovjeka i srca njegova.* (8, 24)

Kada čovjek grijешnjem uprlja svoje srce, ono više nije dostojno Božjeg imena koje obitava samo u apsolutnoj čistoti, onda se šejtan u njemu nastanjuje i: *Oni će ih od pravog puta odvraćati, a ljudi će misliti da su na pravome putu.* Može li drug drugu išta gore učiniti od toga da ga skrene s pravoga puta, a zatim mu ne dozvoljava da uvidi kako je zalutao pa da se vrati, nego mu stalno govori da je na ispravnom putu sve dok se ne susretne s kobnim posljedicama. *Zar ti da dozoveš (totalno) gluhog ili uputiš slijepca i onoga ko je u očitoj zabludi?! Znači, ti to ne možeš i nemoj da ti zbog njihovog kufra bude teško, jer kafiri, koji su na nivou gluhih, ne čuju ono s čime si došao, niti oni koji su na nivou slijepca vide, a sve zbog njihove zablude koja ih u neznanju drži. A kako do toga dolazi? Već smo uz pomoć nauke nedvojbeno utvrdili da čovjekovo tijelo posjeduje određenu otpornost, tzv. imunitet (bijela krvna zrnca i dr.), što ga do određene mjere štiti od raznoraznih uzročnika bolesti i tijelo se samo brani. Međutim, kada je “agresora” i previše, onda svom tijelu moramo, u vidu raznoraznih lijekova, pružiti pomoć i tako ga spasiti, ali ako se sve u svoje vrijeme ne uradi, onda tu nema pomoći. Isto tako i čovjekova duša ima svoj ograničeni imunitet, koji se izražava kroz čvrstu vjeru i čuvanjem od grijeha. No, kada se ipak i ona “oklizne”, lijek za nju nisu ampule, tablete ili injekcije, već brza, odnosno odmah nakon počinjenog grijeha iskrena tevba upućena Svevišnjem Allahu, dž.š. I tu postoji granica koja se nikada i nikako ne smije preći. Ima mnogo ljudi koji svjesno tu granicu pređu, i tada njihova srca postaju gluha i slijepa: ...oni pameti imaju, a njima ne shvataju; oni oči imaju, a njima ne vide; oni uši imaju, a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori – oni su zaista nemarni. (7, 179) Zašto oni po svijetu ne putuju pa da srca njihova shvate ono što treba da shvate i da uši njihove čuju ono što treba da čuju, ali oči nisu slijepa, već srca u grudima. (22, 46)*

*Ako bismo ti dušu uzeli, njih bismo, sigurno, kaznili. Kažnjeni će svakako biti, bilo na dunjaluku, bilo na onom svijetu. Ili kad bismo htjeli da ti pokažemo ono čime im prijetimo, pa Mi njih možemo svakom kaznom kazniti. Zato se ti drži onoga što ti se objavljuje, Kur'ana, makar da ga mnogi niječu, On, Kur'an, jeste zaista velika čast tebi i tvom narodu **Kurejšijama**, jer se tebi objavljuje, a ti si jedan od njih. A kasnije ćete biti pitani.*

Pitaj poslanike koje smo prije tebe poslali, da li smo naredili da se (neko), osim Milostivom, klanja božanstvima nekakvim. Ovdje se Poslaniku ukazuje na to da mu uskoro predstoji Mi'radž na kojem će se, između ostalog, sresti i s Allahovim poslanicima, i da ih prilikom tog susreta to i upita.

2. Musa, a.s., kao Allahov poslanik i njegov susret s faraonom

Još davno Mi smo poslali Musaa sa znamenjima Našim faraonu i velikodostojnicima njegovim, i on je rekao: "Ja sam, doista Gospodara svjetova poslanik!" Mi smo Musau devet očevidnih znamenja dali... Idite ti i brat tvoj s dokazima Mojim, i neka sam vam Ja uvijek na pameti. Idite faraonu, on se, doista, osilio.

Tih devet očevidnih znamenja, mu'džiza, koje potvrđuju poslanstvo Musa, a.s., jesu: **poplava, skakavci, krpelji, žabe, krv, štap, ruka, gladne godine, nerodica.**

Kur'anska kazivanja o narodima drevnim nisu priče iz neke knjige zabavnog, epskog, lirskog ili bilo kojeg drugog književno-jezičkog žanra da bi nas zabavile, niti su scenarij kakvog horor filma da bi nam strah u kosti ugonile, nego su to riječi Objave, Kur'ana, koji: *...i nije ništa drugo do cijelom svijetu opomena* (48, 52). Svako zdravorazumsko razmišljanje navodi na zaključak da je Kur'an istovremeno i najveća **mu'džiza**, veća i od pretvaranja štapa u zmiju, ili oživljavanja mrtvih i svih drugih mu'džiza, jer je on neprekidno trajuća mu'džiza, koja se svakodnevno potvrđuje, dok su sve ostale bile ograničenog trajanja. Istovremeno, on ih potpuno štiti i od zaborava čuva. Da je ova konstatacija sasvim tačna, uvjerit ćemo se ako tok događanja koja su se zbivala pri susretu Musaa, a.s., i faraona, uporedimo s onim što se u sličnim slučajevima dešava danas. Vidjet ćemo da se stvari samo ponavljaju i da se tek u nekim

sitnijim detaljima razlikuju od onoga što se dešavalo prije skoro četiri hiljade godina.

I kad, po Allahovoj zapovijedi, Musa, a.s., dođe faraonu i reče: *“Ja sam, doista Gospodara svjetova poslanik!”* I kad im je donio znamenja Naša, oni su ih, odjednom, počeli ismijavati.

Iz straha od faraonove oholosti njegovi namještenici ne prihvataju ono što im od Boga donosi Njegov poslanik, nego se slijepo pokoravaju hirovitoj čudi faraona, koji ih je na visoke položaje imenovao. Prema onome što se uvijek dalo zaključiti, a i danas može shvatiti, u ovim i ovakvim postupcima ljudi potvrdu svoje mudrosti nalazi stara arapska poslovice: ***En-nasu ala dini mulukihim:*** “Ljudi slijede vjeru svojih vladara.” To je zauvijek važeća maksima.

Kraći prikaz onoga šta se dešavalo tokom susreta Musaa, a.s., i faraona i nakon njega

Po Allahovoj zapovijedi, Musa i Harun, a.s., dolaze faraonu i kažu mu: *Mi smo poslanici Gospodara tvoga, pusti sinove Israilove s nama i nemoj ih mučiti! Donijeli smo ti dokaz od Gospodara tvoga...* Umjesto da, nakon očitih dokaza, povjeruje, on ih drsko pita: *Pa ko je gospodar vaš, o Musa?* Nakon što nije uspio da ih pred svojim velikodostojnicima ponizi i izvrgne podsmijehu, bili su mu predočeni jasni dokazi, ali on i dalje sve tvrdoglavo odbija: *I Mi smo faraonu sve dokaze naše pokazali, ali je on ipak porekao i da povjeruje odbio.* Tvrdio je da su njih dvojica čarobnjaci i da on u svom kraljevstvu ima vrlo vješte čarobnjake koji će ga pobijediti. O totalnom porazu i krahu faraonovih čarobnjaka u duelu s Musaom, a.s., i šta se poslije toga desilo, opširno je istaknuto u Kur'anu, poglavlje XX, ajeti: 57-75.

I kao što faraon šalje svoje mađioničare protiv Musaa, a.s., dvije hiljade godina kasnije mekanski idolopoklonici šalju svog najvještijeg govornika Velida ibn Mugiru Muhammedu, s.a.v.s., s namjerom da svojom govorničkom vještinom nadvisi kur'anski tekst koji mu se objavljuje. Poznato nam je da su i oni totalni krah pretrpjeli.

Kada je faraon uvidio da istina s kojom dolazi Musa, a.s., pronalazi put do srca prevarene mase, on, onako silan i moćan, sav u zlatu i draguljima, tim vanjskim sjajem zanosi pamet te

naivne gomile kojoj se obraća: *O narode, zar meni ne pripada carstvo u Misiru i ovi rukavci rijeke koji ispred mene teku, Shvatate li vi to? Ili, zar ja nisam bolji od ovog bijednika koji jedva umije da govori? Zašto mu nisu stavljene narukvice od zlata ili zašto zajedno s njim nisu došli meleki?*

Vlast nad Misirom i rijeke koje teku ispred faraona su tu, na očigled mase. Dovoljno je samo prstom na to uprijeti pa da masa bude opčarana i zavedena, mada je ta vlast naspram vlasti nad nebesima, Zemljom i svim onim što se na njima i između njih nalazi toliko minorna da se ni s jednom njenom najsitnijom česticom, atomom, ne može uporediti. No, to je ono što mogu osjetiti i ocijeniti samo srca koja vjeruju.

Faraon je znao da porobljenu i zavedenu masu privlači sjaj onoga što im je pred očima, i da oni svojim srcima i pameću ne mogu ni pojmiti šta je to tamo tako daleka nekakva vlast nad svemirom. Stoga je faraon znao kako da se sa njima poigra i zavede ih tim bliskim sjajem. *Pa zar ja nisam bolji od ovoga bijednika koji jedva umije da govori?* On masi s prezirom i na uvredljiv način pokazuje na Musaa, a.s., koji nije ni kralj, ni princ niti uživa bilo kakav autoritet među masama. On time ukazuje još i na to da Musa, a.s., pripada tom prezrenom, robovskom narodu, tj. i on je Jevrej. Što se tiče aluzije na Musaovu, a.s., poteškoću pri govoru koja je, kao što znamo, nastala u ranom djetinjstvu kada je za vrijeme "testa", umjesto zlata, u usta stavio žeravicu, to je ono na šta faraon aludira. Međutim, Musaova, a.s., poteškoća, zamuckivanje pri govoru, nestala je onoga časa kada ga je Uzvišeni odabrao za Svog poslanika, odnosno od momenta kada Mu se Musa, a.s., obraća dovom: *Gospodaru moj, učini prostranim prsa moja. Olakšaj mi zadatak moj. Odriješ uzao s jezika moga, da bi razumjeli govor moj.* (20, 25-28) Naravno, Musaova, a.s., dova bila je uslišena, i od tada on nikakvih govornih poteškoća nije imao.

Svakako da je za naivnu i zavedenu masu faraon, koji je kralj Misira, ispred koga teku ove rijeke, bolji od Musaa, a.s., iako im on dolazi kao Allahov poslanik, donosi Allahovu objavu i uputu kako da budu spašeni od velike i bolne kazne koja im predstoji.

Da bi kod zavedene mase izazvao što veću zabunu i pometnju, faraon im se obraća riječima: *Zašto mu nisu stavljene narukvice od zlata?*

Tako je stalnim i upornim pritiskom na naivne i zavedene mase uspio da za njih zlatna narukvica postane veća i značajnija potvrda poslanstva, značajnija od svih mudžiza i znakova kojima je Uzvišeni Allah podupirao Svoga odabranog poslanika.

Ovakvim i sličnim smicalicama on je uspio zavesti i poniziti svoj narod: *I on zavede (ponizi) narod svoj, pa mu se pokori; oni su, doista, bili, narod grešni.*

Zlato i ukrasi ovoga svijeta, po čemu je ova kur'anska sura i dobila svoje ime, i danas, a tako će, izgleda, uvijek biti, na naivne i zavedene mase vrši snažan utjecaj. Kad pogledamo kako su prije četiri hiljade godina s ushićenjem dočekivali faraona kad bi se pojavio u pozlaćenim kočijama, okićen zlatom i draguljima, ne možemo se oteti utisku da se nešto slično tome i danas ne dešava samo još u nešto izražajnijoj formi. Naime, faraonovu kočiju vukla su dva konja, a kočije današnjih faraona vuče i po nekoliko stotina "konja", što uz sjaj i bogatsvo kojim raspolažu, kod najširih masa, izaziva ushićenje.

U omalovažavanju naroda od tlačitelja nema ničega čudnog, izolirajući ih i odvajajući od drugih, oni im prvo uskrate svaku mogućnost spoznaje prave istine na koju narod potpuno zaboravi. Ovi im tada u njihovu svijest usađuju ono što oni hoće, sve dok ta svijest ne postane sasvim podložna tim vještačkim utjecajima. Nakon toga, vukući ih čas desno, čas lijevo, tako poniženim i omalovaženim narodima, njihovim vođama tlačiteljima nije nimalo teško upravljati, jer ovi su već pripremljeni da im slijepo vjeruju. A da ovo nisu tako grešni narodi, tlačitelji prema njima nikad ne bi mogli tako postupati.

I faraon zavede narodi svoj, pa mu se pokori; oni su zaista, bili narod grešni.

Zatim je period iskušenja, opomena i dokazivanja bio završen. Allah je znao da ljudi neće vjerovati, jer su ih faraonove spletke navele da mu se pokore, a od jasnih ajeta i očite istine odvratile. Tako se Allahova riječ ispunila i prijetnja ostvarila. *A kada su Naš gnjev izazvali, Mi smo ih kaznili i sve ih potopili. I učinili ih primjerom i poukom narodima kasnijim.* Masovnom

kaznom bili su kažnjeni faraon, svi njegovi velikaši i svi vojnici koji su sa njim krenuli u potjeru. Oni su bili potopljeni odmah nakon što su Musa, a.s., i njegov narod prošli. Tako ih je Uzvišeni Allah, dž.š., učinio prethodnicom koja opminje da kazna neminovno čeka sve one koji ih u grijehu budu slijedili: *...i poukom narodima kasnijim*, tj. svima koji će doći poslije njih da saznaju šta se s ovima desilo i iz toga pouku uzmu.

Ovako se završila ova epizoda iz priče o Musau, a.s., koja je slična priči Arapa koja se odvijala prilikom susreta s njihovim plemenitim Poslanikom. Ova priča je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i vjernike ojačavala, a idolopoklonike opominjala i upozoravala da će ih stići kazna, kako se to redovito dešavalo svim grešnim narodima prije njih.

Kroz izlaganje ove priče vidimo da se istina iz prikazane epizode potpuno podudara sa stvarnim stanjem i ciljem koji se želio postići. Na ovaj način ta priča postaje odgojno sredstvo u mudrom Božanskom planu odgoja.

Zatim se kontekst misaone cjeline iz epizode u priči o Musau, a.s., prenosi na priču o Isau, a.s., u vezi s raspravom o obožavanju meleka i obožavanju Isaa, a.s., od nekih sljedbenika Knjige.

57 A kad je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjem, odjednom su oni, zbog toga, zagalamili.

I kao što su idolopoklonici uvijek, kada bi bila objavljena koja sura ili ajet čiji im sadržaj nije bio po volji, dizali veliku buku i tražili povoda za svađu i prepirku, tako je bilo i u ovom slučaju. Naročito glasni i neprijateljski raspoloženi bili su nakon što im je Muhammed, a.s., proučio tek objavljeni ajet: *I vi, i oni kojima se, mimo Allaha, klanjate, bit ćete gorivo u Džehennemu, a u nj ćete doista ući.*

I kao što Ez-Zemahšeri u *Kešafu* navodi: “Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., Kurejšijama proučio ajet: *Zaista ćete i vi i oni kojima se, mimo Allaha, klanjate biti gorivo u Džehennemu, a u nj ćete doista ući*, Abdullah ibn ez-Ziba’ri ga upita: “Muhammede, da li se to odnosi samo na nas i naša božanstva ili na sve narode?” Na to mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: “Na vas i vaša božanstva i na sve narode.” Tada Ez-Ziba’ri reče: “Tako mi Gospodara Kabe, pobijedio sam te! Ne smatraš li ti Isaa, sina

Merjemina, Božijim poslanikom i ne govoriš li sve najbolje o njemu i njegovoj majci?" A kada mu je posebno naglasio kako kršćani obožavaju Mesiha i njegovu majku, Jevreji Uzejra, a Benu Mulejh meleke, dodao je: "Pa ako ovi budu gorjeli u vatri, mi smo zadovoljni da mi i naša božanstva budemo s njima." Nakon ovih Ziba'rijevih riječi idolopoklonici su se smijali i veselili, naročito nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na trenutak zašutio. A onda je uslijedio odgovor, jer je Uzvišeni Allah, dž.š., objavio: *A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega (Džehennema) daleko biti. XXI, 101*, ajet, koji jasno i nedvosmisleno pobija sve ono što su oni tada i kasnije govorili, a govorili su:

58 Da li su bolji naši kumiri ili on (Isa, a.s.)? A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svađalački.

59 On je bio samo rob koga smo Mi poslanstvom nagradili i primjerom za pouku sinovima Israilovim učinili. Njima ni najmanje nije bilo stalo do istine, jer je i njima, kao i svima kasnije, dobro poznato da je Isa, a.s., došao s tevhidom govoreći: *Allah je i moj i vaš Gospodar, samo se Njemu klanjajte i samo Njega obožavajte, to je pravi put!* Dakle, Isa, a.s., jeste samo ono što o njemu Kur'an kaže: *Masih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i Duh od Njega...* (4, 171). No, ljudi su ljudi, oni tjeraju po svome, čak i onda kad je očito da za svoje zablude ne samo da nemaju čvrste nego nemaju nikakve dokaze. Uostalom, kako bi se Džehennem drugačije napunio! *I ispunit će se se riječ Gospodara tvoga: "Napunit ću, zaista, Džehennem džinovima i ljudima zajedno!"*

60 A da hoćemo, mogli bismo neke od vas u meleke pretvoriti, da vas oni na Zemlji naslijede.

61 On (Isa) vam je predznak za Smak svijeta, zato nikako ne sumnjajte u nj i slijedite uputstvo Moje, to je pravi put. Uzvišeni Allah, dž.š., spustit će pred smak svijeta na Zemlju Isaa, a.s. To i pojava Dedžala jeste jedan od posljednjih predznaka Kijameta. Ebu Hurejra, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: *"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, sigurno će među vas uskoro sići Sin Merjemin, kao pravedni sudac, pa će razbiti krst, ubiti svinju i odložiti glavarinu. Imetak će se prelijevati*

u tolikoj mjeri da ga više niko neće htjeti primiti, tako da će jedna sedžda biti bolja od čitavog svijeta i onoga što je na njemu.²

I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, kada bude umirao, neće u njega onako kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti. (4, 159)

62 ...i neka vas šejtan nikako ne odvrati, ta on vam je, doista, neprijatelj otvoreni.

63 A kad je Isa, a.s., očita znamenja donio, rekao je: “Donosim vam mudrost i dolazim da vam objasnim ono oko čega se razilazite. Zato se Allaha bojte i meni se pokoravajte.

64 Allah je i moj i vaš Gospodar, pa se Njemu klanjajte, to je pravi put!”

65 ali su se stranke između sebe podvojile, pa neka iskuse nenasnosnu patnju na Dan bolni oni koji o njemu krivo govore!

66 Zar ovi čekaju da im Smak svijeta dođe, a oni bezbrižni?, tj. da oni to neće ni primijetiti.

67 Tog Dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, Onoga Dana kad nastupi posljedni čas, jedni prema drugima će postati neprijatelji i kad vide stvari zbog kojih su na dunjaluku bili prijatelji i koje su uzrokovale kaznu koja ih je snašla, jedni drugima će postati ljuti neprijatelji. To se neće desiti Allahovim pravim robovima jer su oni jedni drugima prijatelji i na dunjaluku i na ahiretu.

Samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili:

68 O robovi moji, za vas danas straha neće biti, niti ćete i za čim tugovati. To će biti rečeno ovim, Allahu pokornim, robovima, pa kad to čuju, strah i tuga od njih bit će otklonjeni.

69 oni koji su u ajete Naše vjerovali i Allahu potpuno pokorni bili,

70 uđite u Džennet, vi i žene vaše, radosni. Misli se na žene koje su također vjernice bile.

“I neka vas šejtan nikako ne odvrati...” “Neka vas šejtan svojim došaptavanjima i sumnjama koje vam u srca ubacuje, nipošto ne odvrati pa da me prestanete slijediti.” “A kad je Isa s očitim znamenjima došao...” s mudžizama jasnim i vjerozakonom, Indžilom, reče im: “Donio sam vam mudrost i dolazim da

² Ovac hadisi navode: Malik, Buhari, Muslim i Ebu Davud.

vam objasnim ono oko čega se razilazite.” Naime, kada je došao Isa, a.s., zatekao je Jevreje razdijeljene na mnogobrojne stranke i sekte, koje su se, kad je riječ o primjeni mnogih propisa Tevrata, međusobno razilazile. Zato se bojte Allaha i meni se pokoravajte.

Allah je i moj i vaš Gospodar, pa se samo Njemu klanjajte, to je pravi put. Među mnogobrojnim sektama koje je zatekao Isa, a.s., posebno se ističu: saduceji, farizeji, samirije i eseni. ...ali su se stranke između sebe podvojile, pa neka iskuse nenasnosnu patnju na Dan bolni oni koji o Njemu krivo govore.

Što se tiče onih iskreno Allahu odanih robova;

71 Oni će biti služeni iz posuda i čaša od zlata, u njemu će biti sve što duše žele i čime se oči naslađuju, i u njemu ćete vječno boraviti.

72 Eto to vam je Džennet, koji vam je darovan kao nagrada za ono što ste radili.

73 U njemu ćete svakovrsnog voća imati od kojeg ćete neko jesti.

74 A nevjernici (teški grešnici) će u patnji džehennemskoj vječno ostati. To znači da im patnja ni za trenutak neće prestati.

75 Ona im se neće ublažiti i nikakve nade u spas neće imati.

76 Nismo im Mi nepravedni bili, oni su sami sebi nepravdu nanijeli.

77 Oni će dozivati “O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!”, a on će reći: “Vi ćete tu vječno ostati!”

78 Mi smo vam istinu slali, ali većina vas je istinu prezirala, tj. slali smo vam poslanike i dostavljali knjige, pozivali vas, ali se vi niste odazivali.

79 Ako oni pletu zamke, i Mi ćemo njima zamku postaviti.

80 Zar oni misle da Mi ne čujemo šta oni nasamo razgovaraju. Čujemo Mi, a izaslanici Naši koji su uz njih sve zapisuju.

81 Reci: “Kad bi Milostivi imao sina, ja bih se prvi klanjao. Značenje je ovo: Reci im o Muhammede: “Kada bi milostivi Allah imao dijete, ja bih bio prvi koji bi to dijete obožavao.” Neka je Uzvišen On, jer On niti je rođen, niti je rodio, niti Njemu ima iko ravan. (112, 3-4)

82 *Neka je uzvišen Gospodar nebesa i Zemlje, Koji svemir-rom vlada, On je iznad svega onoga kako ga oni opisuju. On je Jedan, Jedinstven, Njemu se sve pokorava i Njemu se svako obraća. Niko nije kao On, niti Mu ko ili što nalikuje. On nema dijete! A ti ih pusti i okreni glavu od njih.*

83 *Zato ih ostavi neka se uživljavaju i zabavljaju, dok im ne stigne Dan kojim im se prijeti. To je Sudnji dan i tada će znati kuda im valja ići.*

84 *On je Bog i na nebu i na Zemlji, On je Mudri i Sveznajući.*

85 *I neka je uzvišen Onaj Čija je vlast na nebesima i na Zemlji, i između njih, On jedini zna kada će Smak svijeta biti, i Njemu ćete se svi vratiti. Svako će biti nagrađen ili kažnjen prema onome šta je radio.*

86 *Oni koje oni mimo Njega zazivaju – neće moći da se za druge zauzimaju. To će moći samo oni koji Istinu svjedoče, oni koji znaju.*

87 *A ako ih upitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: "Allah!" Pa kuda se onda odmeću.*

88 *I tako mi Poslanikovih riječi: "Gospodaru moj, ovo su zaista ljudi koji neće vjerovati. Muhammed, s.a.v.s., žali se svome Gospodaru kako je njegov narod što ga u laž utjeruje narod koji neće da vjeruje, na što mu Uzvišeni kaže:*

89 *Ti se od njih okreni i reci: "Mir s vama", ta sigurno će oni zapamtiti!, tj. okreni glavu i ne obraćaj pažnju na ono što govore. Budi strpljiv prema njima i pokušaj ih pridobiti. Allahova će se volja uskoro ispuniti, Oni će ubrzo saznati kakve će ih posljedice zadesiti.*

...a Allahu pripada odluka i prije i poslije. (30, 4) Allahovo je sve što je na nebesima i na Zemlji, i Njemu se sve vraća.

Neka je oduvijek i zauvijek, i na nebesima i na Zemlji, slavljen i hvaljen Svemilosni Allah, dž.š., onako kako to samo Njemu dolikuje.